

Slovenski dom

Štev. 188.

V Ljubljani, v četrtek, 20. avgusta 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino n. 814:

Attività esplorativa sul fronte d'Egitto

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Normale attività esplorativa sul fronte dell'Egitto: sono stati catturati da nostre pattuglie due ufficiali ed alcuni uomini di truppa di un reparto indiano.

Le difese controaeree di Tobruk e Marsa Matruh hanno abbattuto velivoli britannici.

Sono continuati gli attacchi di formazioni aeree dell'Asse contro i centri bellici dell'isola di Malta: in combattimenti un apparecchio avversario è stato distrutto.

Un nostro aereo non è rientrato dalla sua missione di guerra.

Vojno poročilo št. 814:

Uspešno ogledniško delovanje na egiptovskem bojišču

Običajno ogledniško delovanje na egiptovskem bojišču. Naše patrle so zajele dva častnika ter nekaj vojakov iz nekega indijskega oddelka.

Protiletalska obramba v Tobruku in Marsa Matruhu je sestrelila dve angleški letali.

Nadaljevali so se napadi osnih letalskih oddelkov proti vojnim središčem na otoku Malta. V bojih je bilo eno nasprotnikovo letalo uničeno.

Eno naše letalo se s svoje vojne naloge ni vrnilo.

Nemško vojno poročilo:

Napadalni, očiščevalni in obrambni boji na Kavkazu in ostalem ruskem bojišču

Hitlerjev glavni stan, 20. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Na Kavkazu napredujejo nemške in slovaške čete dalje proti jugu, potem ko so premagale in pogazile številne cestne ovire in minske predele; korakajo po gorati pokrajini, kjer je orientacija zelo težavna. Nemška letala so znova napadla pristanišča ob Črnem morju ter potopila štiri obalne ladje in hudo poškodovala en rušilec, šest prevoznih ladij ter osem obalnih stražnih ladij.

Med očiščevalnimi boji v velikem kolenu Dona je bilo več razkropljenih sovjetskih enot uničenih.

Na odseku pri Voronežu je prišlo le do omejenega ogledniškega delovanja. V sreditih in zmagovalnih obrambnih bojih je bilo od 11. pa do 17. avgusta zajetih 2561 sovjetskih vojakov, 501 oklopni voz, 31 topov ter 250 strojin in možnarjev. Boljševiki, ki so stalno v velikih množicah napadali, so utrpeli izredno hude izgube.

Vzhodno od Vjazme in pri Rzevu, kjer se je v hudih bojih zlasti izkazal westfalski 59. pehotni polk, so bili po neutrudnem sodelovanju pehotnih oddelkov in oklopnih divizij, ki jih je uspešno podpiralo letalstvo, odbiti ponovni silni sovjetski napadi. V teh spopadih je bilo uničenih 25 boljševiških oklopnih voz.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera in ob Volhovu so Sovjeti znova napadali.

Poročilo očividca o angleškem izkrcaju

Berlin, 20. avgusta. s. Vojni dopisnik nemškega poročevalskega urada daje naslednjo sliko o spodleteljem angleškem izkrcalem poskusu pri Dieppeu:

Po mirni noči je v obrežni stražni postojanki prišlo do napetosti, ki je bila od minute do minute močnejša. Prva novica je bila: »Angleške ladje se bližajo francoski obali,« druga pa: »Angleške pomorske sile bombardirajo Dieppe.« »Angleški vojniki rinejo na čolnih proti obali, se izkrcavajo pod ognjem nemških baterij na obeh straneh mesta, napredujejo po skaloviti obali proti Dieppeu ter se utrjujejo v več hišah.« — Novice, ki so prihajale za tem, so dajale sliko o poteku zagrenjenih bitk v vročini pasijih dni. Na obrežju se prikažejo angleški oklepni avtomobili. Toda pred poldnevom je večina teh sovražnikovih napadalnih pripomočkov uničena na obali in položaj postaja za Angleže resen. Poročilo pravi na koncu: »Želja vseh tistih, ki bde nad Rokavom, je bila, da bi Angleži prišli, ko je na angleškem otoku toliko hrupa o slovitom drugem bojišču. Konec koncev so prišli, toda borih devet ur je bilo dovolj, da smo jih pognali nazaj.«

Paveličeva naročila hrvaškim deželanom

Zagreb, 20. avgusta. s. List »Hrvatski narod« objavila članek pod naslovom »Velika fronta hrvaškega naroda«, v katerem razpravlja o žetvi na Hrvatskem. Med drugim pove, da je za to priliko Poglavinik sprejel odposlanstvo hrvaških podeželanov, ki so prišli v Zagreb, da bi izrekli zvestobo in udanost ustaški Hrvatski. Po govoru korporacijskega ministra je povzel besedo Poglavinik, ki je poudaril pomen kmetij-

Hud angleški poraz pri izkrcaju v francoski luki Dieppe

Posebno nemško vojno poročilo — Nemška obramba je v devetih urah uničila in pognala na morje izkrcano angleško divizijo, zajela 1500 mož, sestrelila 83 letal, potopila 3 rušilce in 3 torpedovke

Hitlerjev glavni stan, 20. avgusta. s. Nemško vrhovno poveljstvo daje naslednje posebno uradno vojno poročilo:

Množično izkrcanje angleških, ameriških, kanadskih in de-gaullovskih čet, ki so v prvem valu šteje približno eno divizijo, je bilo izvedeno včeraj zjutraj na francoski rokavski obali blizu Dieppea pod varstvom mogočnih pomorskih in letalskih sil ter s podporo tankov, ki so jih izkrcali takoj. Izkrcanje se je izjalovilo s hudimi in krvavimi izgubami za nasprotnika in to zaradi nastopa nemških sil, ki skrbje za obrežno obrambo. Od 16. ure dalje ni na celini več niti enega samega oboroženega sovražnika.

Ta veliki uspeh je bil dosežen, ne da bi se bilo treba tudi v najmanjši meri zateči k rezervam vrhovnega poveljstva.

Kakor kažejo poročila četnih poveljnikov in pa izpovedi ujetnikov, so izkrcavalni nastopi potekali takole:

Prvi val izkrcavalnih čet je prepeljal na široko morje kakih 300 ali 400 manjših ladij. Dosegle so obalo ob 6.05. Varovalo jih je 15

križark, rušilci in mogočna skupina lovskih letal. Za tem prvim valom je prišla rezerva s šestimi prevoznimi parniki in tremi tovornimi ladjami, boli na severu pa še skupina 26 prevoznih ladij kot operativna rezerva. Kakor se zdi, naj bi jedro izkrcavalnih sil, katere so nameravali poslati v naskok, prišlo pozneje, brž ko bi se prvemu izkrcavalnemu valu posrečilo narediti mostiče okoli luke v Dieppeu.

To mostiče pa ni bilo narejeno. Izkrcani sovražnik je bil v bojih na kratko razdaljo povsod zdesetkan in potisnjen v morje. Doda se našli 28 nasprotnikovih tankov, ki so se izkrcali in bili uničeni. Hrabra obrežna posadka je držala vsa oporišča.

V nemških rokah je čez 1500 ujetnikov, med njimi 60 kanadskih častnikov. Sovražnikove krvave izgube so zelo hude. Zaradi topniškega streljanja so se potopili trije rušilci, tri torpedovke in dve prevozni ladij.

Letalstvo je sestrelilo 83 nasprotnih strojev, potopilo dve posebni prevozni ladij in naglo oglednico, z bombami pa hudo poškodovalo

5 križark ali velikih rušilcev ter tudi dve veliki prevozni ladij.

Sovražnik je pri tem poskusu za izkrcanje, ki služi zgolj in samo političnim ciljem in ki nasprotuje sleherni vojaški doslednosti, doživel kričeh poraz, nemška obramba na zahodu pa je dala odgovor, kakor ga ta diletantski nastop zasluži.

Nemška obramba med tem pričakuje kate-rega koli drugega poskusa od tega nasprotnika s hladnokrvnostjo in silo vojske, ki je v stotinah bitk vedno dosegla zmago za svoje zastave.

Berlin, 20. avg. s. Včeraj ob zori so Angleži s podporo mogočnih letalskih in pomorskih sil izvedli izkrcanje ob francoski rokavski obali. Angleži so se izkrcali s pehoto in oklepni vozovi, pa so zadeli na zagrizeno in uspešno obrambo nemških čet. Nekaj angleških oklepnih voz je bilo takoj uničenih po nemškem topništvu. Nemški odpor je potekal naštano.

Berlin, 20. avgusta. s. Angleški poskus za množično izkrcanje ob francoski obali pri Dieppeu se je končal s popolnim neuspehom napadajočih sil. Ze od popoldneva ni več na evropski celini niti enega angleškega, ameriškega ali kanadskega oboroženega vojaka. Po zadnjih novicah je bilo dobljenih več kakor tisoč ujetnikov. Ni se mogoče preeniti hudih izgub v ljudeh in v vojnem blagu, ki so jih napadale pretrpeli. V nemških vojaških krogih domnevajo, da je Churchill zapovedal ta nastop pod pritiskom Stalina, ki naj bi mu bil to obljubo izjavil ter v nasprotju z mnenjem angleških vojaških strokovnjakov.

Grška hvaležnost za Ducejev dar grškim otrokom

Atene, 30. avgusta. s. Vsi atenski listi toplo pozdravljajo plemenito darilo večjih količin mleka, katero je poslal Duce atenskim otrokom. »To darilo,« piše list »Akropolis«, »je prišlo takoj za Ducejevim obiskom v grški prestolnici in je dokaz visokih človekoljubnih čustev voditelja fašistične Italije. Casopis »Proin« zatrjuje, da grško ljudstvo ne bo pozabil tega plemenitega Ducejevega darila. Zanimanje Mussolinija za grške otroke, pravi »Eleftheron Vima«, potrjuje nedavne izjave Colacoglouja glede čustev, ki jih Duce ima do Grčije. List »Vieradymi« pa pripisuje Ducejevemu darilu še poseben moralni pomen, kajti mleko je osnova za otroško hrano. List pravi, da bo to dragoceno darilo mnogo pripomoglo, da bodo prebrodili trenutne prehranjevalne težave. Končno izjavlja »Athinaika Nea«, da Ducejeva plemenitost ne bo le v obdanih družinah vzbudila hvaležnost, pač pa bo grški narod v zahvalo znal še bolj utrditi starodavne zveze med obema narodoma.

Vesti 20. avgusta

Angleška uradna poročevalska agencija si daje iz Kanade in Združenih držav pošiljati novice o burnem navdušenju zaradi čudnih izkrcavalnih nastopov v Dieppeu. Agencija pa sama vztraja pri trditvi, da nastopi pri Dieppeu niso imeli za cilj vdora na evropsko celino, temveč samo uničenje vojaških ciljev, potem pa naj bi se čete vkrcale in vrstile v Anglijo. Ameriška propaganda trdi, da je šlo za nekako glavno skušnjo.

Angleška protiletalska križarka »Cairo«, potopljena v zadnji bitki na Sredozemskem morju, je imela 4200 ton ter v miru posadko 440 mož. Rušilec »Foresight« pa je imel 1350 ton in 145 mož posadke.

V Združenih državah bodo morali omejiti porabo mesa. Sicer ne s tem, da bi uvedli nakaznice, temveč bodo s 1. septembrom uvedli po vsej državi nekaj brezmesnih dni.

Odstavitev generala Auchinleeka, dosedanega angleškega poveljnika na Srednjem vzhodu, je angleško javnost presenetila, nič manj pa tudi angleške vojaške kroge, piše »Neue Zürcher Zeitung«, ki pravi, da je bil Auchinleek odstavljen zaradi tega, ker ni znal izpeljati ofenzive, ki naj bi potisnila osne čete od Aleksandrije.

Z ukrepom madžarske vlade so razpustili vse judovske športne organizacije.

Hrvatska vlada je včeraj izdala odlok o ustanovitvi zveze hrvaških delavcev, ki je kot razredna organizacija postavljena v okvir ustaškega gibanja.

Vrhovnemu poveljniku vseh hrvaških vojnih sil, maršalu Kvaterniku, je madžarski državni upravitelj Horthy dal zaradi zaslug pri zblizevanju med Madžari in Hrvati odlikovanje madžarskega velikega križa za zasluge.

Sodišču je bil izročen bivši grški minister za finance Apostolis, ker si je na nedovoljene načine pridobil veliko imetje.

Zaradi dobre letine je madžarska vlada za začetkom avgusta zvišala obrok kruha od 150 gramov na 200 gramov dnevno.

Egiptsko prebivalstvo mora takoj izročiti vse poštne golobe vojaškim oblastem, ker se angleške vojaške oblasti boje, da bi poštne golobe ne uporabljali vohuni.

Bolgarski finančni minister je naložil 27 bolgarskim Judom, ki so zbežali v tujino, globo milijon levov na glavo. Država bo to kazen izterjala iz njihovega premoženja v Bolgariji.

Ameriške čete so prispele v Irak, kjer bodo domestile angleške čete, ki so bile prestavljene v Egipt.

Italija šteje 45.541.000 prebivalcev, brez priključenih pokrajin, uradno poročajo iz Rima.

Politično ozadje angleškega poskusa za izkrcanje

Do tega nerazumljivega dejanja je prišlo na Stalinovo zahtevo ob Churchillovem obisku v Moskvi, pravijo na nemškem uradnem mestu

Berlin, 20. avgusta. s. Z ozirom na porazni polum, ki ga je angleško-ameriški ekspedicijski zbor doživel pri svojem poskusu za izkrcanje na evropski celini, ugotavljajo na nemškem pristojnem mestu naslednje:

Stalin je zaradi odnehanja svojega južnega bojišča 22. julija po svojih poslanikih Majskem in Litvinovu od angleške in ameriške vlade v obliki ultimata zahteval, da se takoj odpre drugo bojišče. Ta ultimati je potekel v dvanajstih dneh. Po drugi strani se ve, da je newyorški radio 3. avgusta potrdil, da je sovjetska vlada uradno zahtevala od ameriške in angleške vlade, da se takoj odpre bojišče. V prvih dneh meseca avgusta je angleški ministri predsednik Churchill bil zaradi tega prisiljen, da z vso naglico potuje v Moskvo čez Kairo in Teheran. Prišel je v Kremelj 12. avgusta v spremstvu posebnega Rooseveltovega odposlanca, da bi delal za ustvaritev drugega bojišča. Stalin pa se je upiral vsem Churchillovim pregovarjalnim poskusom in se ni zadovoljil z izjavami angleškega ministrskega predsednika, temveč je odločno zahteval, da naj se kar se da v kratkem ustvari drugo bojišče, ki bi moglo olajšati njegov lastni porazni položaj. V teh okoliščinah ni angleški ministri predsednik imel druge izbire, kakor da je svojim vojaškim strokovnjakom zapovedal poskus takojšnjega množičnega izkrcanja na francoski obali. Ta obupni sklep diletantskega stratega Churchilla, pri katerem so sodelovali znatni oddelki vseh vrst orožja in pri katerem so, kakor po navadi v prvo črto postavili zavezniške čete, je v razdobju nekaj pravih ur doživel strahoten poraz. Churchill je Veliki Britaniji tako poskrbel za drugi Dunkerque.

Zadnji trenutki »Manchestra«

Lisbona, 20. avg. s. Andrew Thorpe, poseben Reuterjev dopisnik, je objavil popis zadnjih trenutkov križarke »Manchestra«, ki je bila, kakor znano potopljena v velikem letalskem in pomorskem napadu sil osi na angleško skupino ladij v zahodnem Sredozemlju. Križarko so napadli italijanski protipodmorniški čolni 13. avgusta ob 13. Eden od posadke je pripovedoval sledeče:

»Bili smo nekako 11 kilometrov od tuniške obale, ko so se nenadoma pojavile italijanske napadalne enote. Takoj smo jih obsuli z ognjem. Ena teh enot je izstrelila torpedo, ki pa je zgrešil cilj. Nato je sprožila drugi torpedo. Ta je zadela križarko »Manchestra«. Nekaj hipov za tem nas je drugo bojno čoln obstreljeval s strojnico, ko smo bili na krovu. Tedaj smo zapustili ladijo in se vrkali na gumijast čoln ter skušali priti do tuniške obale. Na morju smo bil celih osem ur.«

Nova angleška priznanja o izgubah na Sredozemskem morju

Rim, 20. avgusta. s. Angleška admiraliteta javlja, da sta bila potopljena protiletalska križarka »Kairo« in rušilec »Foresight« ob poskusu britanskega ladijskega spreveda, da bi se skozi Sredozemsko morje prebil do Malte.

Spremembe v poveljstvu angleške vojske

Rim, 19. avgusta. s. Agencija Reuter poroča uradno, da je bil general Alexander imenovan za naslednika generalu Auchinleeku, kot vrhovnemu poveljniku angleških vojska na Srednjem Vzhodu. General Montgomery je imenovan za naslednika generalu Ritchieu kot poveljniku 8. angleške armade. Razen tega je generalni major Clunsden imenovan za poveljnika III. armadnega zbora namesto generala Gotta.

Neznana podmornica je potopila švedsko ladijo »Liljavech«. Pomorski strokovnjaki sodijo, da je bila to sovjetska podmornica. Uvedena je uradna preiskava.

Za prostovoljno delo v Nemčiji se je samo iz francoskega okrožja Seine priglasilo 10.000 delavcev. Desettisoč prijavitelenc, neki Ernest Pakra, oče treh otrok je prejel nagrado 5000 frankov, ki jo je razpisal list »Petit Parisien«, ter še 10.000, ki jih je poklonil nek bralec tega lista

stva za življenje države v vsakem pogledu, posebno pa v vojni. Potem je podčrtal boj za svobodo Hrvatske pod bivšimi jugoslovanskimi vladami in za zaključek poudaril, da je trenutno prvi del nalog že izpolnjen, toda gledati je treba, da delo ne bo zastalo sredi poti. Vsak hrvaški državljani, je dejal Poglavinik, je osebno odgovoren za dobro vse naše hrvaške države.

Gandhijev sin prijet v Indiji

Bangkok, 20. avgusta. s. Iz indijske prestolnice New Delhija poročajo, da so zaradi določil o indijski obrambi prijeli Gandhijevega sina in pa ravnatelja lista »Indian Times«. Vlada v Madrasu je izdala uradno poročilo, da je položaj tam še vedno zelo napet. Uporniki se spuščajo v ropanja, kakor imenuje poročilo zakonito vstajo indijskega ljudstva. V pokrajini Ramnad so zažgali in vpepeli več krajevnih sodišč. Policijsko in vojaško streljanje nacionalistov ni moglo razgnati. Doda je šest mrtvih pri teh hudih spopadih. Pet ljudi so prijeli. Hudi neredi so bili po drugih indijskih krajih.

Angleško priznanje italijanskim drznim letalcem

Pariz, 19. avgusta. AS. »Matin« objavlja brzojavko iz Tangerja. V brzojavki je obsežna izjava častnika angleškega letalstva, ki je rekel:

Ce tokrat nismo prodrli, tedaj se to pravi, da resnično nismo mogli prodreti skozi Sicilski kanal. Naš konvoj je imel ogromno spremstvo. Vse je mislilo, da bomo lahko prodrli. Predno pa se je začel boj, sta bili dve naši letalonsilki izločeni iz boja in to je porazno vplivalo na naše posadke. Letalski boj je bil naravnost peklenški. Več sto letal je napadli konvoj. Italijanski letalci so pokazali izredno drznost in nova torpedna letala imajo posadke prve vrste.

Zvezni Tajnik je obiskal Kočevsko

Ljubljana, 19. avgusta.

Včeraj dopoldne je Zvezni tajnik odšel v Kočevje, kjer je obiskal Okrajni kapitanat, Nadzornišvo cone, Dom fašija in novi sedež Fašija, kjer so začasno nastanjeni oddelki Vojske. Pri njegovih obiskih ga je spremljal nadzornik cone Sisgoreo in Fašistični tajnik Giacomelli.

Nato se je zvezni tajnik v spremstvu Poveljnika divizije podal na obisk ranjencev in bolni-

kov, ki so nastanjeni v vojaški bolnišnici v Kočevju, ter jim delil darove, katere je pripravil Urad Bojevnikov. Obiskal je tudi nekatere oddelke Divizije.

V nadaljevanju svojih obiskov je Zvezni tajnik obiskal tudi ravnateljstvo gospodarskega zavoda Emona in premogovnik Trifail.

V popoldnevu se je ponovno podal med vojaške oddelke, ki so razstreseni po vaseh okrog Kočevja.

Ali se more sosednja Hrvaška sama prehraniti?

Ugotovitve hrvaškega časopisja o tem perečem vprašanju

To vprašanje zanima dandanes ne le vsakega Hrvata, ampak tudi tučca, posebna pa gospodarske strokovnjake. Preden se odgovori na to vprašanje, je treba točno vedeti, ali gre pri tem za mirno dobo ali pa za današnje razburkanost, vojno dobo. To je treba razlikovati, kajti oskrbovanje naroda je v teh dveh dobah povsem različno, pa tudi pridelovanje poljedelskih dobrin je čisto različno. Danes je tudi precejšen del zemlje, katere ni mogoče obdelati, dočim se v mirnem času obdela lahko vsak kosček zemlje. Danes se teži za tem, da se čim intenzivneje obdela dani kosček zemlje in se čim bolj izrabijo delovna sila. Primenjajo pa nekaterih proizvodnih sredstev, ki jih sicer dobiva država iz inozemstva, kot so to na primer razne vrste gospodarskih strojev, umetnih gnojil, raznih sredstev za zaščito rastlin pred boleznimi itd. Vse to v teh časih odpade. V mirni dobi se vsakomur boljše in lažje gospodari ter so tudi pridelki znatno večji. Vsi navedeni čimlci so v zelo tesni medsebojni zvezi.

Iz razloženega se jasno vidi, da je prehrana države v vojni dobi v glavnem odvisna od možnosti obdelovanja zemlje, ki je za poljedelstvo na razpolago in pa od števila povečane vojske. Lahko se reče, da je ni države, ki ne bi več ali manj občutila teh dveh čimlcov, posebno pri prehrani državljanov. V hrvaški državi prihajajo ti čimlci še bolj do izraza, kajti računati je treba, da vsa hrvaška zemlja ni enako plodovita in da je razen rodnihi polji še precej kamenite in poplavne zemlje, ki ne daje toliko žitaric kot plodne. In zaradi tega velja tudi za hrvaško državo, kot za vse ostale države, načelo: Kadar so razburkani časi, ko je število vojske veliko in je veliko neobdelane zemlje, je tem manjša možnost prehraniti ljudstvo in obratno.

In kako je s prehranjenim vprašanjem na Hrvaškem v mirni in vojni dobi?

Po državnih statistiki, ki jo je vodilo kmetijsko ministrstvo nekdanje jugoslovanske države, je jasno razvidno, da hrvaška obdelana zemlja more kriti vse domače potrebe prebivalcev. Precej hranil pa še ostane na zalogi. Po statistiki se na ozemlju današnje hrvaške države pridelata letno 11.628.955 stotov belih žitaric, koruze 16.218.016 stotov in krompirja 8.656.062 stotov.

Ta pridelek se seveda razen za prehrano ljudi porablja tudi za prehrano živine in za semena.

Danes je v hrvaški državi okrog 6 milijonov prebivalcev. Če računamo, da se vsi enako hranijo, odpade na posameznega državljana 250 kg krušnih žitaric, 100 kg krompirja in pa 12 kg stročnic. To vse seveda razen ostale hrane kot so zelenjava, meso, mast itd. Če računamo zdaj porabo živil za prehrano ljudi in živali, potem pa posevke, vidimo, da imamo v mirni dobi, za katero je omenjena tablica izračunana, dosti hrane za ljudi in za živali in da še nekaj ostane. O drugi hrani, kot o mesu in masti, pa tablica sploh ni potrebna, kajti ni potrebno omeniti, da je z masčobo država dosti zalozena, saj je njena zemlja izrazito živinorejska.

Dodaj odmerjeni prehranjevalni obroki so v hrvaški državi precejšnji in čisto zadostni za prehrano ljudi in živali. Ti obroki pa se morejo s časom še povečati, ker se ne sme pozabiti, da je v državi še dovolj lepih možnosti za večji pridelek poljedelskih pridelkov. Računati je treba, da je v državi še okrog 500.000 ha poplavne zemlje, katera bi dala, če jo samo polovico osuše, več kot 4 milijone stotov koruze. Kar se trgatve in žetve tiče, je Hrvaška precej na koncu tablice, vendar pa bi se donos znatno lahko povečal samo, če bi bolj intenzivno obdelovali rodovitno zemljo. Treba bo v bodoče bolj gnojiti in uporabiti bolj smotrne poljedelske stroje. In če bodo to hrvaški kmetje delali, se bo donos naimanji podvoil. S povečanim donosom se bo prehrana znatno izboljšala in še precej pridelka bo ostalo za izvoz.

Iz vsega navedenega sledi, da se more hrvaška država v mirni dobi sama lepo prehranjevati.

Pred nedavnim je Poglavljenik rekel združarjem tole: Skozi desetletja so nam govorili,

da sami ne moremo obstojati in da gospodarsko nismo zmogni vzdržati, letošnje leto pa je pokazalo, da smo za to sposobni in da naša zemlja more dati še več kot pa nam je potrebno. To niso samo besede, ampak jih potrjujejo tudi številke. Če bi vzeli v poštev še razne druge donose, kot so to sadje, drva, rude itd., bi lahko še bolj potrdili, da hrvaška država more sama sebe dostojno prehraniti in da more sama obstojati. Kdor drugače misli, posebno med hrvaškimi vrstami, ta naj se spomni besed dr. Starčevića, ki je ob neki priliki dejal: »Pripravek o siromaštvu, o slabosti, o malenkostnosti Hrvaške je tuja rastlina, ki je zasajena na hrvaškem narodnem telesu samo zaradi tega, da bi narod izgubil samozavest in vero vase in da bi se laže vrzel tuču v naročje.«

S Hrvaškega

Te dni se bo začelo veliko taborenje delavske mladine iz Zagreba in iz velike župe Prigorje. Na taborenje bo odšlo nad 200 fantov in deklet, mladih vajencev in vajenk, ter mlajših delavcev, ki so počitka najbolj potrebni. Dekleta bodo imela svoje taborišče blizu Samobora, fantje pa bodo taborili v Stubških toplicah.

V četrtek bo odpotovalo na Slovaško nekaj najboljših šahistov ustaške mladine, da se bodo pomerili v slovaških Trenčinskih toplicah z najboljšimi šahisti Hlinkove garde. To je prvo srečanje Ustaške mladine in Hlinkove garde na šahovskem polju.

V Rimu je pred dnevi izšel italijanski vodič po Hrvaški državi. Vodič ima žepno obliko in je okusno opremljen. Urejen je tako kot najboljši mednarodni priročnik. Vodič vsebuje vse potrebne podatke o zemlji skozi katero se potuje, priložene so zemljepisne karte in tlorisi nekaterih največjih hrvaških mest. Posebno poglavje je v vodiču posvečeno zgodovini hrvaškega naroda od najstarejših pa do sedanjih dni. Pri tem vodiču so sodelovali italijanski učenjaki in publicisti. Vodič ima 243 strani.

Na posebno povabilo GILa je 14. t. m. odpotovalo posebno odposlanstvo Ustaške mladine v Italijo, kjer si bodo ogledali razna taborišča. Prepotovali bodo celo Italijo in bodo proučili ustrojstvo počitniških kolonij. V odposlanstvu je 10 članov iz vrst vodstva Ustaške mladine, zdravstvenega ministrstva in strokovnjakov za taborenje.

Hrvaško dobrodelno društvo »Ban Jelčić« je te dni proslavilo 55 letnico svojega obstoja. V teh dolgih letih obstoja se lahko društvo pohvali z veliko delavnostjo. Društvo je v teh letih skoraj povsem izpolnilo naloge, ki si jih je zastavilo v začetku obstoja. Posebno je pomagalo svojim članom pa tudi ostalim, ki so bili pomoči potrebni. Ob obletnici so imeli člani slovesno zahvalnico.

S štajerskega

Nesreče v Celjskem okrožju. V neki celjski tovarni se je nevarno opeknel po obrazu delavec Jakob Keršič. Pri padcu si je zlomila nogo Barbara Savšek. V nekem celjskem podjetju je prišel med stroj delavec Martin Horvat da mu je zlomilo obe nogi. Pri Brežicah je padel z motorja Lojze Zelenko in dobil pri padcu nevarne poškodbe. V Skornem pri Šoštanjju si je zlomil desno nogo Ferdinand Luganič, prav tako si je zlomil nogo Franc Selšek. Nogo v členu si je zlomil pri padcu delavec Ivan Mah iz Raven pri Šoštanju.

Mariborski dnevnik posveča daljši dopis o bodočnosti obmejne nemškega ozemlja v breziškem okraju. Narod, ki je stoletja ohranil nemško zavest, bo brez dvoma popolnoma vršil svoje težko poslanstvo.

V Rogasški Slatini sta se poročila Horvat Franc in Kristina Kobula. V Ptujju so se poročili Jožef Šmigovec in Ljudmila Wamberger, Alojz Meninger in Ana Predikaka, oba iz Hajdine. V Hajdinih je umrl 54 letni Andrej Frank, dalje 68 letna Ivana Rasteiger, oba iz Ptujja. Na Teharjih sta se poročila Adalbert Mlekuž in Vida Marnova.

Razglas o zaplembi premičnega in nepremičnega premoženja upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora, glede na svoj razglas z dne 15. julija 1942-XX in na navodila pristojnih višjih oblasti, objavlja:

1. Premična in nepremična imovina upornikov se zapleni in izroči v last:

rodbinam vojakov in drugih državnih uslužbencev pomožnih ustanov, ki so padli v bojih ali postali žrtev napadov v Ljubljanski pokrajini; pohabljenec in invalidom navedenih vrst.

2. Za imovino upornikov se smatra: imovina, ki je last ubitih v bojih, ustreljenih ali po sodnem postopku usmrtenih; imovina, ki je last za orožje sposobnih moških v starosti od vstetega 18. do vstetega 60. leta, pa so brez upravičenega vzroka odsotni iz njihovega rednega bivališča.

3. Zaplemba se razteza tudi na imovino rodbinskih članov upornikov, če bi bil upornik po veljavni civilnih zakonih zakoniti dedič lastnikov imovine, in to v razmerju, v katerem bi bil deležen zakonitega nasledstva.

4. Prednje določbe se ne uporabijo proti osebam, ki se do 15. septembra t. l. pred bojem vdajo italijanskim oboroženim silam ali se povrnejo na svoja redna bivališča in se zglasijo pri italijanskih

oblastih. Tem osebam je poleg tega zajamčeno življenje.

5. Proti nasnovateljem, sokrivcem, podpirateljem in vobče proti osebam, ki bi kakor koli dajale zavetje ali pomoč storilec katerega izmed kaznivih dejanj, kakor:

- napad na edinstvo, neodvisnost ali neokrnjenost države;
- napad na varnost države;
- oborožena vstaja;
- prevratne združbe;
- prevratna propaganda ali hvaljenje prevratnih dejanj;
- zločina zoper notranjo državno ureditev;
- napad na telesno varnost ali osebno svobodo oseb, ki pripadajo oboroženim silam;
- napad na javno varnost ali na javni promet, se uporabijo, čeprav gre za bližnje sorodnike, iste kazni, ki veljajo za dejanske storilce zadevnih zločinov.

Ta razglas stopi takoj v veljavo in se objavi z nabitjem.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar General Poveljnik
za Ljubljansko pokrajino XI. Armadnega Zbora
Emilio Grazioli Mario Robotti

Plavalne tekme GILL-a

Ljubljana, 19. avgusta.

Danes ob 10.30 so bile plavalne tekme za leto XX. ob prisotnosti Zveznega Poveljnika. Precejšnje število plavalcev se je udeležilo te prve tekme in je s tem dobilo pravico usposabljanja za plavanje, ker je preplavalno določeno dolžino v najkrajšem času. Prinašamo imena in rezultate prvih treh zmagovalcev vsake kategorije, katerim bo poleg pravice do tekmovalja izročen tudi dar od Zveznega Poveljnika.

Kategorija A (sestavljajo organizirani, rojeni od 1921 do 1927): proga 50 m — najdaljši čas 55 sekund: I. Miklič Edvard 38.4; II. Skrabar Edo 50.6; III. Kramer Rinaldo 51.6.

Kategorija B (organizirane, rojene od 1921 do 1927 Proga 50 m, najdaljši čas 60 sekund): I. Zupančič Vida, 1:03.6; II. Beznik Ljudmila 1:19.2; III. Lutman Flora 1:31.6.

Kategorija C (organizirani rojeni od 1923, (dečki). Proga 50 m, najdaljši čas 70 sekund): I. Sešek Gunter Srečko 1:01; II. Bone Marjan 1:05.4; III. Nevjerov Fedor 1:07.5.

Kategorija C (organizirane, rojene od leta 1928 dalje. Proga 50 m, najdaljši čas 70 sekund): I. Vehovec Sonja 1:07.6; II. Ragusa Sonja 1:15.5; III. Završek Marija 1:23.0.

Come vi lavate tutti i giorni, così lavate almeno una volta alla settimana con acqua: **Kakorsidnevno umivate obraz, tako bi morali vsaj enkrat tedensko prečistiti svoje črevesje**

MONTECATINI

S. S. van Dine:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Je neko sredstvo, s pomočjo katerega je mogoče čisto zanesljivo ugotoviti krivdo in odgovornost katerega človeka, a dozdaj je policiji to sredstvo še popolnoma neznano. Resnico je mogoče najti z natančnim razčlenjenjem psiholoških elementov zločina. Edino zanesljiva znamenja, ki kažejo na pravo sled, so duševnega in ne tvarnega značaja. Pravi poznavalec slikarske umetnosti na primer pri ocenjevanju slik ne presoja del po tem, kakšno je platno ali kakšne so kemične sestavine barv, pač pa na slikano podobo pretehta po tem, kako si jo je umetnik zamislil in ustvaril. Sam pri sebi se vpraša: Ali predstavlja ta slika kakšno vrednost po svoji obliki, tehnični popolnosti, notranji zamisli, ki so značilne za osebnost njenega stvaritelja, Veronesija, Tiziana, Tintoretta.«

»Bojim se, je priznal Markham. »da je moja pamet še vedno tako preprosta, da nanjo določna dejstva preveč vplivajo. Na tvojo nesrečo in na nesrečo tvoje navdave svojevredne teorije o umetniški logiki ti povem, da je v sedanjem našem primeru znanih cela vrsta tehtnih čimlcev, ki vsi kar tekmujejo med seboj v dokazovanju, da je neka mlada ženska napisala »opus criminalis«, ki nosi naslov »Umor Alvinna Bensona«.

Vance je zmajal z rameni.

»Ali bi mi hotel povedati, zaupno seveda, katere so tista določna dejstva?«

»O, zelo rad. In primis, dekle je bilo v Bensonovi hiši v trenutku, ko je počil strel.«

Vance je odgovoril, da tega ne verjame.

»Gotovo je, da je bila tedaj v hiši,« je vztrajal Markham. »Kakor veš, smo našli njene rokavice in torbico na kaminu v sobi.«

»E!« se je dalje upiral Vance. »Torej ne dekle, pač pa njena torbica in rokavice so bile tedaj navzoče. To je razlika, ki jo policija brez dvoma ne upošteva. Prav tako, kakor če bi dejal: Moje hlače so v čistilnici in zato sem tam tudi jaz.«

»Potemlakem ti tiste stvari, ki jih je ženska nosila ves večer in smo jih potem naslednji dan našli v umrjenem hiši, ničesar ne povedo? Ne morem si misliti, da bi jih popoldne pustila tu, to pa enostavno iz razloga, ker začasa Bensonove odsotnosti ne bi niti mogla priti v hišo, ne da bi sobarica za to vedela. Povej mi torej, kako so se te stvari naslednje jutro mogle najti tam, če jih ne bi bila zvečer prinesla in pozabila tista tvoja nedolžnica.«

17

»Niti malo si ne morem predstavljati tega. Bolje kot jaz bi ti lahko pojasnila stvar ona sama. Možnih pa je nešteto razlag. Benson je lahko sam prinesel torbico in rokavice v žepu svojega povrnika. Zenske imajo vedno navado, da jim moški nosijo njihove drobnarije in jih čisto prosijo: »Mi daš tole v svoj žep?« Zato je tudi možno, da je torbico in rokavice morilec na kak način vzel in jih potem pustil na kaminu samo zato, da bi policijo spjel na napačno pot. Zenske, to si dobro zapomni, nikdar ne odlože svojih stvari tja, kjer smo jih mi našli, na kaminu ali na obešalniki. Navadno ti jih vržejo na naslonjač, kjer najraje sedi, ali pa na mizo.«

»Potemlakem bi si morali misliti, da je Benson prinesel tudi cigaretno ogorke v žepu domov?«

»Zgodile so se že dosti bolj čudne in nenavadne stvari,« je dejal Vance še vedno čisto mirno. »Toda za zdaj še nečem nikogar obdolžiti... Cigaretne ogorke je lahko prej kdo pustil tam.«

»Heath, ki je bil tedaj na obhodu, je bil toliko prebrisan, da je vprašal sobarico, če vsako jutro čisti kamin. In rekla mu je, da ga.«

»Res ste šli stvari prav do dna!... se je v šali začudil Vance. »Pa to ne bo morda edini dokaz, ki ga imaš proti gospodičini?«

»Seveda ne,« je pritrdil Markham. »Toda, čeprav si ti drugačnega mnenja, je tudi tole zelo značilno. Moj policist je predvsem ugotovil, da je Benson večerjal z dekletom v »Marselleon«, najhij restavraciji na Cesti 40-a. Ugotovil

je tudi, da sta se pripravila, da sta odšla iz restavracije opolnoči in da sta skupaj sedla v avtomobil. Treba je imeti pred očmi, da se je zločin odigral ob pol ene ponoči. In ker gospodična stanuje na Riverside Drive, se zdj očito, da je Benson ni pospremil do tja, kar bi bil gotovo storil, če je ne bi pripeljal na svoj dom. V nasprotnem primeru se namreč še ne bi mogel do tistega časa, ko so slišali strel, vrniti domov. Imamo pa še druge dokaze, da je bila v Bensonovi hiši. Mojemu poizvedovalcu se je posrečilo ugotoviti v »Hotel-umeuble«, kjer ona stanuje, da se je po dogodku vrnila tja brez rokavic in torbice in da se je morala poslužiti skupnega ključa, če je hotela priti v hišo, ker je svojega izgubila. Spomnil se boš, da smo ključ našli v torbici. In spomnil se boš tudi, da cigaretni ogorki, ki smo jih dobili v kaminu, odgovarjajo natančno cigareti, ki smo jo našli še celo v njeni dozi.«

Markham je utihnil, da si nažge cigareto, potem pa je nadaljeval: »Kar sem zdaj povedal, se nanaša na tisti slovti večer. Danes zjutraj pa, čim je bilo ugotovljeno, kdo je tista ženska, sem dal druga dva poizvedovalca nalogo, naj doženeta kaj o tem, kakšno je bilo njeno posebno življenje. Že sta zvedela, da je zaročena z nekim mladim Leacockom, bivšim stotnikom, ki bi utegnil imeti kakšno orožje tistege vzorca, s kakršnim je bil ustreljen Benson. Ugotovljeno je poleg tega tudi, da je tisti Leacock na dan umora zajedal skupaj z gospodično in da je bil naslednje jutro spet pri njej. Kakor vi-

diš, smo že ugotovili vzročno zvezo, verjetnost in sredstvo. Ti, moj predobri Vance, mi boš morda dejal, da neizpodbitnega dokaza le še ni.«

»Rečem samo to, da nisi ugotovil ničesar posebnega. Tudi otrok bi si lahko poiskal kakšno neškodljivo razlago vsemu temu, kar si ti spravljal skupaj. Slaba stran pa je, da se s takšnimi dokazili jemlje ljudem svoboda, če ne celo življenje!«

Markhamu je vse to postalo nadležno in je pripomnil: »Ali bi mi hotel povedati, ko si že tako moder, v čem je moja zmotna?«

»Kolikor morem presoditi,« mu je odgovoril Vance, »manjka vsem tem potankostim, ki si jih zbral proti tistemu dekletu, predvsem logične zveze. Predudari si enostavno samo posamezna neraziskana dejstva in prišel do čisto napačnega zaključka. Vsi psihološki znaki zločina to dokazujejo, dočim prava sumljiva znamenja kažejo v nasprotno smer. Če daš zapreti kakšno žensko, češ, da je umorila Alvinna Bensona, boš storil nov zločin. Dosti bolj obodbe vredno se mi zdi, vzeti dobro ime in življenje kakš ženski kot pa umoriti zlobnega človeka, kakršen je bil Benson.«

Videti je bilo, da so te besede Markhama zadele v živo, toda užaljen ni bil. Bila sta z Vancejem prijatelja in sta se razumela ter drug drugega spoštovala. Njuna prostodušnost, ki je bila včasih precej zbadljiva, je bila plod junega medsebojnega spoštovanja.

Kako so v starih časih vrtnarili

»Veste, luna ima svojo moč in mlade rastlinice kar vleče iz zemlje«

V moderni dobi, ko vse delo opravljajo stroji, se je tudi vrtnarska dela močno spopolnila. Kemična industrija je izdelala nešteto pripravov za zatiranje rastlinskih škodljivcev in boleznih. Z različnimi umetnimi gnojili pomagamo zemlji, da nam stotero povrne delo in denar s svojimi lepimi rastlinami. Včasih pa vsega tega ni bilo. Ljudje so si pomagali na različne načine in padali v vraže in nesmiselnosti.

Star možakar iz Trnovskega pristanišča mi je pripovedoval, kako je še njegov oče vrtnaril in kmetoval v ljubljanski okolici. »Ja, veste, setev je prvo. Če je seme pravilno vrženo in ob pravem luninem času posejano, potem vse drugače klije. Moj oče niso nikdar sejali ob drugem času, ampak vedno le, ko je mesec »gor jemal«. Veste, luna ima svojo moč in mlade rastlinice kar vleče iz zemlje. Posebno fižol, bob in grah so občutljivi za lunine spremembe. Ako je ta zelenjava v nepravem času posejana, nikdar tako dobro ne obrodi, dostikrat pa niti ne vzklje.

Tudi petrišilj in korenje se težko pridela. Večkrat posejete seme kake lepe vrste, no, ko ga pa rujete, imate mesto debele korenike same vrvi. Oče so vedno pustili sejati korenje in petrišilj materi, ker če ga ženska poseje, lepše in hitreje vzklje. Pravijo, čim bolj se ženska pri sejanju laže, tem debelejšje je korenje.

Se več mi je dobri mož povedal, vendar se je vse vrtele okoli meseca, vremena in vetra. Spomnil pa sem se še nekaj drugih vraž, ki so gotovo zanimive in je škoda, da bi se pozabile.

Dr. Stockmayer piše, da je leta 1884 napravil botanično ekskurzijo po Koroškem in Stajerskem. V neki vasi blizu Celovca je ta botanik srečal nekega kmeta, ki je nesel celo narobe arnike (arnica montana). Na vprašanje, čemu mu bo in zakaj jo je skopal s koreninami vred, mu pojasni, da je arnika dobra za

uničevanje sneti, rje in mrčesa na žitu. V arnikah cvetovih je polno »črnih jajčec« in ko se iz njih razvijejo muhe (Trypeta arnice), uničijo vso rjo, sneti in drugi škodljivi mrčesa na žitu. Isto vedo tudi po nekaterih krajih na Gorenjskem, kjer sade ob njivah arnike, ki varujejo žito pred boleznijo in tudi pred vremenskimi nepravilnostmi.

Brezove vejice od mlajev, ki so stali pri procesiji sv. Rešnjega Telesa, imajo to čudovito moč, da preženo gosenice kapusovega belina od zelja. Na kakšen način se to zgodi, naj nam pove sledeča vraža, ki je tudi v okolici Ljubljane dobro znana.

Ko zapazi gospodar, da gosenice objedajo zelje, naj vzame 3 šibe od breze, ki je bila na Telovo posvečena. Šibe naj nekoliko osmoli na ognju in naj gre z njimi trikrat okoli zeljnika. Med potom je treba zmoliti tri očenaše, nazadnje pa naj zamahuje s šibami proti oni strani, za katero želi, da bi gosenice odšle, ter govori: »Gosenice, bežite in zelje pustite, bojte se breze in njenega žegna.« Vse to pa mora narediti skrivaj in še preden vzide sonce.

Fižolovo rjo preženeš, če pustiš, da ti mesec tri noči obseva seme preden si ga posadiš. Bramorje preženeš z vrta, če jih dobro zagovoriš z besedami »omi, arabi, kočic. Pri tem

Zemun – hrvatsko mesto ob Donavi

Več stoletij je Zemun važno strateško, trgovsko, upravno, kulturno in prosvetno hrvatsko mesto. Četudi je bilo pod tujcem in je počasno napredovalo, zavzema danes vidno mesto med drugimi hrvatskimi mesti.

Ko je skozi Zemun, tako piše »Graničar« v zadnji številki — in ves Srem preletela beseda velikega Poglavnika, se je narod prebudil iz dremavice in vse je odmevalo, da se je treslo nebo: Nezavisna Država Hrvatska! Te besede so navdušile vse prebivalstvo, zajele so društvene sloje in zbudile uspavano mesto. Zemun je postal vesel, zadovoljen, živahen, ves v življenju in delu, poln pesmi in sreče.

Zemun — mesto ob Donavi, šiban po močni košavi, žgan od pripekajočega se sonca, ustvarjen pod pritiskom dveh svetov — vzhoda in zapada — vse se je zmešalo: razmere, izgledi, ritem življenja, ali ostalo je nedotaknjeno: njegovo herojsko lice hrvatsko.

Zemun zre vsak dan v boljše bodočnost. Napredek je hiter in že viden. Ta napredek požira vsak dan staro upravo, površnost, neobjektivnost, stare metode. S plodnih sremskih njiv pa se razlega kmečka pesem, večnih motivov, polna hrvatske tradicije.

Šport

Švedi so odpovedali že sklenjeno teniško meddržavno tekmo med Švedsko in Italijo. Rumunska teniška zveza pa je pristala na nastop svojih igralcev v Torinu, ki bo od 25. do 27. septembra. Tudi dvoboj med Italijo in Šveico je natančno določen. Igrali bodo od 4. do 6. septembra v Curihiu.

15. in 16. t. m. bo nastopilo v Hohenlinburgu pri drugem delu nemškega boksarskega tekmovanja 53 boksařev iz vseh delov Nemčije, kjer se bodo pomerili v lahki, welter in polteški kategoriji.

V nadaljevanju teniškega srečanja med Hrvaško in Italijo v Viareggio so Italijani odnesli vsa ostala prva mesta, tako da se je to meddržavno srečanje, ki je veljalo za rimsko trofejo končalo s 5:1 za Italijo. Hrvatski igralci niso bili kos italijanskim. V hrvatskih vrstah se zelo pozna odsotnost Punčeca, ki je bil steber hrvatske reprezentance, pa zdaj nastopa za madžarske barve.

Nemški in madžarski športniki so tudi za bojimi črtami zelo aktivni. Pred nekaj dnevi ta nastopili vojaški enajstorice in Madžarske. V prvi so igrali pretežno dunajski igralci in so zmagovali z 6:5 odločili v svojo korist, revanžno srečanje pa se je končalo z 2:2. V nemški vrsti je igral tudi nemški državni reprezentanec Gelesch od Schalkeja, pri Madžarih so pa igrali nogometaši budimpeštanskih klubov.

Odkar se nahajajo nemški vojaki v Parizu se je športno življenje v francoski prestolnici znatno poživelo. Izbrana enajstorica je zadnjič igrala v Rennesu in je izbrano domače moštvo porazila z 9:2. To je bil 20. nastop vojaškega moštva. Od teh iger jih je 16 dobilo, ostale pa so izgubili. Da morejo vojaki zabavati tako lepo število zmag, je pripisati dejstvu, da igra v nemških vrstah nekaj odličnih nogometašev vodečih nemških klubov.

Moštvo »Venezije« je v preteklem nogometnem državnem prvenstvu imelo veliko besedo in se je posebno od začetka držalo stalno na čelu ta-

Prodaja mesa na odrezek G

V soboto dne 22. avgusta bodo mesarji prodajali meso svojim odjemalcem kot običajno na knjižice; polg knjižice pa mora vsaka stranka prinesiti s seboj živilske nakaznice za mesec avgust, in sicer za vse člane družine. Mesarji morajo od živilskih nakaznic odšteti odrezek — G —.

Odrezke morajo mesarji nalepiti na papir ter jih nato izročiti najkasneje do torka 25. avgusta t. l. v pisarno Sindikata mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani, Poljanska 42, od 16 do 18 popoldne.

Mesarje opozarjamo, da bodo v bodoče smeli prodajati meso samo onim odjemalcem, ki bodo v soboto dne 22. t. m. prinesli živilske nakaznice za mesec avgust in oddali odrezek — G —. Zato naj mesarji označijo število odjemalcev na knjižicah in v knjigi odjemalcev mesa. — »Preved« Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

pa moraš že prej ujetemu bramorju odtrgati glavo in ga zakopati. Ko drugi to vidijo, izginjejo za vedno z vrta.

Mlade bezgove vejice branijo mišim dostop na vrt. Z bezgom, ki je zasejan v sadovnjaku, pa se rešiš tudi različnih sadnih škodljivcev.

Pri nas imamo še vse polno vraž, ki kažejo, kako so se tudi naši predniki trudili, da bi obvarovali dom, vrt in polje pred nesrečami.

Mednarodni velesejem

v Budimpešti

V soboto se je pričel v Budimpešti mednarodni vojni velesejem, na katerem sodelujejo tudi Nemčija, Italija, Japonska, Mandžuko, Bolgarija, Slovaška, Nezavisna Hrvatska, Švica in Belgija. Vse države imajo svoje paviljone. Velesejem je sicer v znamenju vojne, vendar so se madžarski krogi potrudili, da je tudi letošnji vojni velesejem, kakor ga sami imenujejo, slika gospodarskega prizadevanja na Madžarskem in pokazal trdno voljo napredka madžarskega gospodarstva. Posebno je zastopana na velesejmu Nemčija s tekstilno industrijo, saj razstavlja tu okoli sto nemških trdk. Zastopana je tudi nemška kovinska in kemična industrija. Velesejem bo trajal do 24. avgusta in je zanj veliko zanimanje.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek 20. avgusta: Bernard. Petek, 21. avgusta: Ivana Fr.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjinih trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Hranite papirnate vrečice ali škričelje, ker moramo varčevati s papirjem po strogih odredbah. Trgovci več vrst blaga sploh ne smejo več zavijati, prav tako pa nekatere vrste blaga ne smejo več dajati v papirnate vrečice. Zato naj torej gospodinjice in hišne pomočnice pazijo, da se vrečice ne raztrgajo, a kadar gredo v trgovino ali na trg nakupovat, naj vzamejo dobro osnažene stare vrečice s seboj ter jih tako lahko rabijo po večkrat. Skrajno nespametno in negospodinjstvo je pa zametavanje papirnatih vrečic, saj lahko podkurimo s papirjem, ki je za druge stvari neraben. Pazimo torej na papirnate vrečice, da jih izkoristimo popolnoma, dokler so sploh še za kakšno rabo.

BRANKO HLAVATY Zagreb
ELIZABETA WANTZL, pl. RAINHOFEN,
Rainhofen
poročena
Zagreb, 8. avgusta 1942.

Cvetlice ob trimostju so pač najprikupnejša dopolnitev bogate arhitekture trimostja in živahnosti ter plemenite lepote novih tržnic ob trimostju pa doli do Zmajskega mostu. Zato smo te dni z začudenjem brali željo, naj bi prodajalke cvetlic premestili od trimostja nekam na živilski trg, češ da so sedaj ob trimostju onstran tramvajске proge že odrezane od glavnega vrvenja. Še preden so stale sedanje tržnice, so bile prodajalke cvetlic na sedanjem prostoru, saj se vendar naš živilski trg že mnogo let razteza od trimostja do Zmajskega mostu, za nekatere predmete pa tudi navzgor na Cankarjevo nabrežje, navzdol na Poljanski nasip ter celo na ono stran Ljubljane na šempetrski nasip. Vsi Ljubljančani pa tudi vedo, da je ob trimostju vedno največje vrvenje, saj ogromna večina ljubljanskih gospodinj prihaja na živilski trg mimo prodajalke cvetlic ob trimostju. Zato bo mestni tržni urad gotovo ustregel prijateljem lepe Ljubljane in obhodovalcem krasote cvetlic, da bo novi cvetlični paviljon in trimostje vedno obdano s pisanim cvetjem. Če pa morda vendar kaka gospodinja ne utegne na to stran po cvetlice, jih lahko kupi tudi na Vodnikovem trgu in po nešteti cvetličarnah našega mesta.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 20. avgusta: Zaprt. Petek, 21. avgusta: Zaprt. Sobota, 22. avgusta ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. Nedelja, 23. avgusta ob 14: »Konto X.« Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Vdova Rošlincak«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ponedeljek, 24. avgusta: Zaprt. Gioacchino Forzano: »Poročno darilo«. Ljubljana zgodba o mlademu paru zaljubljenec. Dejanje se godi v italijanskem letoviškem mestu. Igrajo: Lucio — Simčičeva, Carla — Jan, Ersilio — Nablocka, Annibala — Plut, učitelj — Gale, oficijala — Brezigar, Castellia — Košič, župnika — Bratina, hišno — Rakarjeva, zdravnika — Peček, letoviščarko — J. Boltarjeva, vaščana — Vertin, delavca — Raztresen. Režija: prof. Šest. Predstava v soboto ob 17.30 po zelo znižanih cenah od 10 lir navzdol.

stnimi podatki, katerega morajo predložiti razsorišču pri prijavi. Prvi trije bodo prejel inagrade.

Al bar, al ristorante, alla stazione, dovunque si possono acquistare biglietti della Lotteria di Merano. Ascolta il consiglio dell'amica invisibile che ti è vicina: la Fortuna. Acquista qualche biglietto. 12 lire possono farti felice e contento per tutta la vita.

V kavarni, restavraciji, na postaji, povsod lahko kupiš srečke Loterije di Merano. Poslušaj svet nevidne prijateljice Sreče, ki ti je tako blizu. Kupi kako srečko. 12 lir te lahko napravi srečnega in zadovoljnega za vse življenje.

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12—
DARUJE MILIONE tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Zdravnik gre križem svet

Vendar pa polja niso bila tako močno zelena, kakor sem jih poznal v drugih vročih krajih. Vsekakor presenetljivo je bilo, da je poleg banane uspevala tudi jablana, pa da si na istem kraju dobil sadove, ki uspevajo samo v vročem podnebju, ter take, ki so doma v zmernih zemeljskih pasovih. Na širokomašnih zemljiščih pa si našel velikan- ska mravljiska, ki so jih imenovali »magnetna«, ker so bila vsa zmeraj usmerjena proti severu. Te ogromne jamerke kope so včasih presegale višino jezdec. Tropska pokrajina, kjer delavci nosijo čevlje, je pač izredna, in po tem je tudi možno pojasniti dejstvo, da so v Avstraliji s drevesnimi zajedalci bolj temeljito opravili, kakoli v kateri koli drugi državi.

Dr. Elington, moj stari prijatelj, ki je bil karantenski nadzornik v Brisbanu, mi je nekoč pravil, da on in njegovi tovariši upajo, da bo prišlo do še do ustanovitve zveznega zdravstvenega ministrstva. Odkrito pa sem mu dejal, da je po mojih mislih stvar prav malo verjetna, dokler si ne bodo pridobili javnega mnenja, ki bo bralno načrt, in dokler ne bodo pokrajinske vlade opustile svojih otročjih

sporov ter se posvetile narodni politiki. V petih letih ki so potekla preden sem se leta 1921 spet vrnil v Avstralijo, se je ljudem misel glede zdravstvenega ministrstva že močno prikupila. Čete so se vračale z bojišč in so deželo ogražale z malarijo, legarjem, grižo in spolnimi boleznimi. Mnogi prebivalci so postali žrtve vnetja možganske mreže in huda bolezen se ni nič kaj posebno menila za dobro zastražene meje med posameznimi državami. Ko pa je še nastopila huda kuga influence, ki je zajela prav vse kote avstralske celine, je nastopila splošna zmeda in vsem je bilo jasno, da se posamezne države ne morejo uspešno boriti proti bolezni, kar pa je življenjskega pomena za vse. Napravili so poseben načrt za zdravstveno delo, ki je bil pod nadzorstvom zvezne vlade, a je državam prepustil možnost, da so glede podrobnosti delali po svojih odločitvah. S tem bi se navadili na sodelovanje, namesto da bi stalno zabavljali. Karantenska zdravstvena služba je že bila pod zveznim nadzorstvom in ta bi lahko tvorila jedro za pravo zdravstveno ustanovo.

Največja ovira pa, ki je preprečevala ustanovitev takega važnega ministrstva za ljudsko zdravje, je bilo jasno nasprotovanje ministrskega predsednika W. M. Hughesa. Ta avstralski voditelj, ki je svojo deželo tako sijajno vodil v vojnih letih, je bil hudo vpliven mož. Večkrat so ga klicali na posvete v London, kar je še povečalo njegov sloves, ki ga je po svojih sposobnostih že imel. L. 1921 niso na zastopnika Rockefellerjeve ustanove več gledali ko na kakega hudičevega pomočnika, marveč so ga povsod radi sprejemali kot koristnega svetovalca. Kot neutrvalca, ki nima nobenih osebnih namenov, so me torej naprosili, naj se približam državniku, ki se ga je vse balo, in naj ga skušam prepričati glede potrebe po zdravstvenem ministrstvu. Dr. Cumpston, ravnatelj karantenske službe, je posredoval, da mi je Mr. Hughes dovolil kratek razgovor. Nihče me ni poprej opozoril, da se utegne razgovor prav čudno zasukati. Najprej me je precej razočaralo to, da je bil ministrski predsednik toliko gluhi, da sem moral svoje, glede poučanka in besednega izraza dobro pripravljene dokaze izkričati. Gluhi ljudje so navadno dvojne vrste: ali tako rahlo šepetajo, da njihovih besedi nihče ne more razumeti, ali pa mislijo, da so tudi vsi ostali ljudje na svetu gluhi. Ministrski predsednik Hughes je sodil med zadnje. Ko sem

razvijal svoje dokaze v prid novega zdravstvenega ministrstva, je komaj zdrževal svojo nepotrpežljivost. Brž ko sem končal, je zatulil: »Ne verujem v vaše ministrstvo. Smešno je! Nesmiselno in napačno! Ne maram nobenih drugih ministrstev!« »Kaj pa vi mislite, da je treba ukreniti?« sem zakričal. »Nobenih novih ministrstev! Imam jih že dovolj! Saj zdravniki ne vedo, kako je treba voditi ministrstvo! Ustanovite si poseben odsek, pa začnite z jetiko!« »To je nesmiselno!« sem kričal. »Nesposoben načrt je, ki nima nobene prave osnove!« Gledal me je začuden. »Da,« je priznal, »slab je.« Jaz se nisem nič manj začudil kakor on: veliki mož, ki se je vsak plazil pred njim, kadar se mu je bližal, je bil na mah čisto krotak. Preden pa bi mogel svoje besede preklicati, sem že nadaljeval s svojim kričanjem, da bi tako obdržal delni uspeh, ki sem si ga že osvojil. »Vi niste drugače po pravnik, pa vendar hočete govoriti z menoj o stvari, ki sem ji posvetil vse svoje življenje!« »Kaj torej mislite da bi bilo treba ukreniti?« me je čisto pobito vprašal. »Slišali ste o načrtu! Ni treba drugega, ko da ga uveljavite! To je velika prilika, ki se vam nudi! Če je ne boste sprejeli, zaslužite, da vas lahko

imenujejo nazadnjaka.« »Dobro, a zakaj tega načrta ne bi mogli uresničiti mi sami? Mož nam vendar ne primanjkuje.« »Nimate moči, ki bi bil izvežban v moderni zdravstveni tehniki!« sem mu še kar naprej tulil z vso silo svojih pljuč. »Kako pa naj potem ravnamo?« »Mi vam bomo posodili naše moč, vaše pa bomo poslali v Evropo in Ameriko, kjer se bodo teh stvari navadili in naše veščake potem brž ko mogoče zamenjali. Vse to bi se storilo edine v korist Avstralije same. Anglija ima že svoje zdravstveno ministrstvo in tudi vi bi ga morali imeti!« »Nemara imate prav,« je priznal. Nisem mu dal, da bi mogel zbrati svoje razkropljene sile; zato sem spet kričal: »Jasno da imam prav. Vi bi to morali storiti že davno davno popreje!« »Mar lahko računamo na vašo pomoč?« je skoraj boječe vprašal. »Prav gotovo, da lahko računate. Saj bi drugače niti ne slo, ko se pač ne razumete na zdravstvene stvari.« »V redu, torej bomo tako ravnali, kakor vi predlagate.« Skoraj nisem mogel verjeti svojim ušesom. Ves hrup in kričanje je po- nehalo. Dejal sem mu, da bom Rockefellerjevi ustanovi takoj poslal načrt za ustanovitev zdravstvenega ministrstva in da mu bom brž sporočil, ko bom dobil odgovor.

Zgodovinska bitka za Rostov in Majkop

»V poslednjih 25 letih sem bil že v nešteti bitkah, od vseh pa je bila najhujša ta, ko je šlo za Majkop«

Polkovnik dr. Walter Kuhn, poveljnik oklepne topniškega polka na južnem odseku vzhodnega bojišča, je predvčerajšnjim govoril zastopnikom tujega tiska in jim popisal zmogovite bitke, po katerih je njegova oklepna divizija iz Rostova prišla v Majkop. Najprej je pripovedoval o strahotnem obrambnem sestavu Rostova, o grozni ihti bitk in o zagrizenem odporu, ki so ga kazali boljševiški zaščitni oddelki, ko se je sovjetska armada umikala proti jugu, kakor hitro se je Nemcem posrečilo, da so prekoračili spodnji Don.

Polkovnik je nato popisoval poljedelsko bogastvo obširne pokrajine ob Kubanju, ki jo je označil kot

pravi raj na zemlji

Ko so nemški oddelki dospeli do Armavira, so dobili povelje za pohod na Majkop. Tedaj se je začel eden najtežjih pohodov, ki je bil po hudih in z največjo muko izvojevanih uspehih naravnost bajen. Sovjetski vojniki so se postavljali po robu z vsro sreditostjo, stalno so metali v boje močne oddelke oklepnih voz, med katerimi so bili tudi sloviti oklepniki T 34, s katerimi so skušali ustavljati napredovanje nemške oklepne divizije. Ta pa je napredovala v zgostenem redu, ob boku pa sta jo ščitila dva polka motorizirane pehote, ki sta na značilnih »ljudskih avtomobilih«, po Hitlerjevem povelju začasno preurejenih v uspešna vojna prometna vozila, dirjala prav pred boljševiške postojanke ter se krepko in junaško spoprijela s sovjetskimi silami.

Boj je bil trd in zelo krvav

ter je divjal celih pet dni, tako da vojaki niso imeli niti trenutka počitka. Vročina, prah in

dim so bojevnikom čisto spremenili lica.

Potem ko je poudaril, da je v tej zgodovinski bitki vsakdo napel prav vse svoje sile do skrajnosti, je dostavil, da je bila nazadnje izvojevana zmaga samo po vroči vnemi prav vseh ter vsakega vojaka posebej.

Junaški poveljnik, ki se je v poslednjih 25 letih bil v marsikateri bitki, je še povedal, da je bila od vseh

najbolj vroča ta, ko je šlo za zasedbo Majkopa

Tudi nemško letalstvo je prav marljivo prispevalo. Oddelki nešteti letal vseh vrst in za razne naloge so brez odmora rohneli pod nebom nad bojiščem ter sipali bombe vseh mer, granate in krogel na sovjetske sile. General, ki je poveljeval oklepni diviziji, je po zmagoviti zasedbi ob treh ponoči iz Hitlerjevega glavnega stana prejel brzoglavko, ki mu je sporočila, da mu je bil podeljen vojni križec s hrastovo vejico.

Polkovnik je ob zaključku še povedal, da je oklepna divizija po zasedbi Majkopa dobila še nalogo, naj preseka dolgo železniško zvezo med Kaspiškim morjem in Črnim morjem, medtem ko so gorske čete začele preganjati sovjetske oddelke, ki so bežali ob kavkaški obali.

Govoril je tudi o vročih in iskrenih pozdravih naklonjenega in navdušenega ljudstva, ki se je rešilo boljševiškega jarma. Posebno ženske v Majkopu, ki so bolj kozoškega plemena kakor ruskega ali ukrajinskega ter visokega in vitkega stasa, so vojakom oklepne divizije pritekale naproti ter jim darovale mleka, sadja, sveže zelenjave in kruha v znak ljubeznive naklonjenosti.

Nova Romunija na vzhodu

Ko so romunske čete vkorakale v Besarabsko prestolnico Kišinev, so bili naporci za osvoboditev vzhodnih romunskih krajev izpod boljševiškega jarma v bistvu zaključeni. S severno Bukovino in nekaterimi moldavskimi pokrajinami je bilo po bitkah med Prutom in Dnjestrom romunski domovini spet vrnjenih kakih 50.135 kv. km dragocene zemlje. Romunske meje so bile trikrat popravljene in državno ozemlje se je zaradi tega skrajšalo na 195.000 kv. km. Osvobodilni boji na vzhodu pa so ga znova razširili na 245.394 kv. kilometrov s približno 16 milijoni prebivalcev. Po osvojitvi Odeze je bilo ozemlje med Dnjestrom in Bugom izročeno romunski upravi. To novo ozemlje obsega okrog 50.000 kv. kilometrov ter šteje 2 milij. prebivalcev. Današnja Romunijo zato lahko cenimo

300.000 kv. km z 18 milij. prebivalcev

Po velikosti zavzema s tem šesto mesto med evropskimi državami.

S ponovno osvojitvijo Besarabije in Transnistrije se je težje romunske države po prostoru močno premaknilo proti vzhodu. Več kot polovica vsega ozemlja se razteza danes v prostoru med vzhodnim robom Karpatov in med Bugom. V tem prostoru bo morala romunska uprava reševati ogromne naloge. Moldavske pokrajine, Besarabija in Transnistrija so predvsem poljedelska ozemlja. Večjih mest je le malo. Pomembna so prav za prav samo Jasy s 100.000 prebivalci, Černovic s 120.000, Kišinev s 115.000 in Odesa s 600.000 stanovallci. V tem širnem in razmeroma redko obljudenem prostoru bi lahko prišlo do znatne naselitve, kar bo nedvomno za vso bodočnost prva naloga romunske države: kmetijsko vprašanje. Državni vodja Antonescu in njegova vlada sta že večkrat ponovila, da hočeta te možnosti za vsako ceno izkoristiti.

Najbolj kočljivo pa je, da je romunska prestolnica

Bukarešta prostorno in prometno odmaknjena

od popisanege »vzhodnega ozemlja«. Maloštevilne večje železnice, ki se vijajo skozi našete kraje, ne zadostujejo za živahnejši spoj med prestolnico in vzhodnim ozemljem. To težavo pa vendarle olajšuje dejstvo, da se vsi večji vodni tokovi, kakor Seret, Prut, Dnjestr in Bug izlivajo ali neposredno ali po Donavi v Črno morje in so na daleč plovne ali se vsaj dajo

urediti za plovbo. Verjetna posledica tega pa bo, da bodo romunska pristanišča Konstanca, Braila, Galac, Akkerman in Odesa v bodočnosti imela veliko vlogo za blagovni in osebni promet. Priključitev vzhodnega prostora k ostali Romuniji je zaradi tega tako pomembna, ker je to poljedelsko ozemlje tako zelo bogato, da se z njim lahko opomorejo ostali deli državnega ozemlja, vrh tega pa pride še v poštev za splošno evropsko preskrbo.

Vzorni jetnik

Na Danskem so celo med jetniki dobri, vestni, pošteti in vse časti vredni možje. To je nedavno potrdil dogodek, ki ga je bila priča pokrajina Seeland. Neki stražnik je moral spremljati jetnika iz enega mesta v drugo. Ko sta bila na vlaku, se je paznika lotila dremavica, tako da je naposled krepko zaspal. Zbudil pa se je nenadoma v hipu, ko se je vlak jel zopet premikati, potem ko se je za nekaj minut ustavil na neki postaji. Paznik je bil prepričan, da sta prišla že do končne postaje, da pa tega ni prejel opazil, ter je takoj zaklical jetniku, naj stopi z vlaka. V naglici je kar sam kot prvi skočil na pločnik. Jetnik pa se niti premaknil ni, da bi šel za njim. Malo nato je paznik prestrašen gledal, kako se je vlak izgubil v daljavi. Ker je bil prepričan, da skuša jetnik ubežati, je takoj najel lokomotivo in ga začel zasledovati. A mislite si njegovo presenečenje in uteho, ko je dospel do prave postaje in so mu pripovedovali, da je jetnik prišel in da je v svoji celici. Poštenjak je sam nadaljeval vožnjo, se predstavil jetniškimi paznikom in dejal: »Jaz sem številka X.; prosim, pospremite me v mojo celico!«

Zemlja se manjša!

Po nekem novem nauku se naša zemlja krči po prostornini, čim starejša je. Počasno ohlajevanje notranjosti naše zemeljske oble pomeni izgubo 6,68 kilogramskih kalorij letno. Ta izguba je dovolj velika, da se kaže 3 milimetre debel sloj žareče in tekoče kamenine strdi v trdo obliko. Ker pa vsako telo, ki se strdi, izgubi na prostornini, je umljivo, da se zaradi takega ohlajevanja krči tudi vsa naša zemeljska obla. Zdaj so večaki preračunali, da se zemeljski premer skrči za šest centimetrov v tisoč letih! Torej se nam ne bo treba ravno beliti glav!

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

43.

Oglarjev sin je pograbil vedrico ter vrgel mrzle planinske studenčnice po hostnikovi glavi. Šele tedaj se je iz zmočenosti toliko sčajmal in prišel k sebi, da jima je povedal:

»Tudi meni se je ravno tako pripetilo kot včeraj kamnarju. Prišla je stara babenca, pogrela se je, pojedla srnjo juho in me udarila po glavi!«

»Že vidim, da si tudi ti, hostnik, za nič. Jutri pa ostanem jaz doma, vidva pa pojdetaj lovit!« je ukazal oglarjev sin.

44.

Tretji dan je torej bil medvešček za kuharja. Na ognjišču je zakuril velik ogenj, nad njim je obesil kotel z vodo ter pristavil mlado srnino. Že je v kotlu vrelo in lepo zadišalo po bajti, ko je vstopila stara baba in poprosila:

»Huš, huš, kako me zebe! Ali se lahko malo pogrejem?«

»Le pogrej se, babšče, če te zebe!« ji dovoli oglarjev sin in jo skrivaj dobro opazuje in ogleduje.

»Bom videl, če ji bom kos ali ne!« si misli.

O čem so se v Moskvi pogovarjali S klavnimi poročili ne marajo v svet, zato rajši molčijo

Mnogo so ugibali o pomenku med Stalinom in Churchillom. Zdaj pa je novinarska agencija »United Press« razširila po svetu poročilo iz Moskve, ki ima neko značilno veljavo. Pravi namreč: »Tuji opazovalci so zaman skušali kaj natančnejšega poizvedeti o razgovorih med Stalinom ter Churchillom glede odnošajev med Anglijo in Rusijo.«

To je ves slaven popis dogodka, ki ga nekateri povečujejo kot »dogodek svetovnega pomena«, ki pa preprosto samo to pove, da »so bila v Moskvi pogajanja in da sta državnik prišla glede vojne do več odločilnih sklepov.« Beseda »pogajanja« je prav značilna sprčo kočljivega vojnega položaja, ker je treba vendar upoštevati, da so vsi računalci s tem, da je med obema soglasje glede vojne vladalo že davno poprej. Prava vsebina razgovorov in sklepi so kaipada zaviti v tajnost.

Naj bodo uspehi tega posveta taki ali taki, gotovo je, da uradno poročilo ni vzbudilo v Londonu in Washingtonu tolikšnega navdu-

šenja, kakor uradno poročilo dne 13. junija, o katerem je sleherni sovjetski državljani vedel, da gre le za to, da bi Anglija čimprej začela s svojim drugim bojiščem. Vojaske položaji pa se je poslej temeljito spremenil, tako da so Rusi prišli do prepričanja, da bodo morali sami nadaljevati vojno in se tolažiti z upanjem, da bodo zavezniki tvegali napad na Evropo šele tedaj, ko bo že vse prepozno. Ko so še trajali razgovori in nekaj dni po Churchillovem odhodu je sovjetski tisk zmagovalno objavil poročila iz Londona in Washingtona, češ da množice zahtevajo drugo bojišče. To je torej še edina stvar, ki se zanjo zanima »Clovek s ceste«.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Zadnja leta sta živel v Stockholmu. Tam sta kupila veliko hišo, jo nad vse stlačno opremila in prirejala neptretregane gostije. Zopet se je to dogajalo na varuhov nasvet. Schagerstroem je postal sedaj velikaš. Prihajal je v stik z najvišjimi osebnostmi dežele in si je moral pridobiti zato svetovljanske navede, moral je sklepati poznanstva za vplivnimi osebnostmi in priboriti si zaupanje vladajočih krogov.

Tako se bo že dalo razumeti, da je bil gospodar na Kronsbäckenu prevaran in nezadovoljen, čeprav mu Shagerstroemove zadeve prav za prav niso bile več mar. Nak, moral bo na vsak način sam govoriti s Schagerstroemom, ker bi rad čul, kaj mu manjka in kaj bi ga moglo pripraviti do tega, da bi se zopet lotil svojega dela.

Nekega lepega dne je poklical enega svojih knjigovodij, mladenci, ki je bil skoro istobasno s Schagerstroemom prišel na Kronsbäcken ter je bil njegov poseben prijatelj in tovariš.

»Čujte, dobri mož! je začel, »s Schagerstroemom nekaj ne more biti v redu. Zatorej morate takoj v Stockholm in ga privedi s seboj. Lahko vzamete moj osebni potovalni voz. Če pa boste prišli nazaj brez Schagerstroema vam bom odpovedal tukajšnje vaše mesto.«

Knjigovodja Nyman je čisto brez uma obstal pred svojim gospodarjem. Za nobeno ceno ne bi rad izgubil svojega položaja tukaj na Kronsbäckenu. Bil je zares prebrisan mož, toda že po naravi malce leniv, posrečilo pa se mu je, da se je naredil pri damah v tolikšni meri nenadomestljivega, da mu ni bilo treba v pisarni skoro nič delati. S staro gospo je moral igrati na karte, mladi gospodični je moral brati naprej ali pa delati nove pletilne vzorce,

jo spremljati na ježo in biti njen zaupni in poslušni kavalir. Dobri Nyman je moral biti vespovsod zraven, kjer je šlo za zabavo katerekoli vrste. Bil je s svojo okolico vsekakor silno zadovoljen in si ni želel prav nobene spremembe.

Upravitelj Nyman se je torej odpeljal v Stockholm, da bi rešil tako sebek kot tudi Schagerstroema. Potoval je en dan in eno noč in dospel v Stockholm nekega jutra ob osmih, izstopil v gostilni, naročil takoj sveže konje za povratek, se malce okrepčal in se takoj odpravil proti Schagerstroemovemu stanovanju.

Pozvonil je in pojasnil slugi, ki je prišel odpreti, da mora govoriti z gospodom Schagerstroemom. Toda strežaj mu je takoj odgovoril, da z gospodom ne bo mogoče govoriti, ker je odšel ven.

Knjigovodja je povedal strežaju svoje ime in pristavil, da prihaja po nalogu gospoda Froeberga zaradi važne stvari in se bo čez uro zopet vrnil na razgovor.

In res, po preteku ene ure je bil zopet tam. Pripeljal se je s Froebergovim kočijo, v kateri sta bila vprežena sveža konja. Potrebna potovalna prtljaga je bila tudi zraven in tako je bilo prav vse pripravljeno za potovanje v pokrajino.

Ko pa je stopil v preddvorje, je strežaj obstal ob vratih in mu po Schagerstroemovem naročilu javil, naj gospod knjigovodja pride malo kasneje čez dan. Gospod mora na sejo, katere ni mogoče odložiti.

Knjigovodju se je zazdelo, kakor da se v glasu strežaja skriva neka negotovost in prisiljenost in se je bal, da se mu mož laže. Zavoljo tega ga je pobaral, kje da se seja vrši.

»Gospodje so zbrani v velikem salonu,« je odgovoril strežaj in gospod Nyman je videl, da je v Schagerstroemovem preddvorju visela cela množica klobukov in površnikov.

Tedaj se je Nyman naglo znebil svojega dežnega plašča in klobuka in oboje izročil strežaju.

Saj boste menda imeli sobo, kjer bi ga lahko počakal, je dejal. »Ni mi za to, da bi se klatil po cestah, kajti vso dolgo noč sem se voziral, da bi bil o pravem času tukaj.«

Zdelo se mu je, kakor da strežaj ne kaže posebnega veselja, da bi ga spustil v hišo, toda gospod Nyman ni popustil, dokler ga

ni pustil v malo sobico, ki je ležala tik pred velikim salonom.

Čez dober čas sta vstopila dva gospoda, ki sta brez dvoma imela namen udeležiti se seje. Spremljajoči strežaj jima je na stežaj odprl vrata v dvorano, knjigovodja Nyman pa je porabil priložnost in vrgel kratek pogled v sobano. Videl je kopico odličnih starih gospodov, ki so sedeli okrog mize, obložene z nekimi listinami. In zdelo se mu je, da je dognal, da so bile listine napisane na kolkovanem papirju.

»Strela božja!« si je mislil. »Vse skupaj diši po kupnih pogodbah in posojilnih listinah. Schagerstroem se mora ukvarjati z neko zares veliko rečjo.«

Takoj nato mu je šinilo v glavo, da sredi tistih, ki so sedeli okrog mize, Schagerstroema samega sploh ni videl. Kaj naj potem to pomeni? Schagerstroem še ne sodeluje pri seji, potem bi pač lahko govoril z njim, Nymanom.

Tedaj je znova vstopil v predsobo eden od gospodov, ki so se udeleževali seje. Bil je kraljevski tajnik, ki ga je bil knjigovodja svoj čas videl tudi že na Kronsbäckenu, ko je ravno ta tajnik kakor že marsikateri drugi, prišel tja kot snubec. Stopil je k Nymanu, da bi ga pozdravil z nekaj besedami.

»Glej ga, glej... dobri... mislim, knjigovodja Nyman«, je dejal kraljevi tajnik. »Veseli me, da vas vidim v Stockholmu. Kako pa je na Kronsbäckenu?«

»Ali ne bi mogli urediti tako, da bi lahko govorili z gospodom Schagerstroemom, gospod tajnik?« je odvrnil knjigovodja Nyman. »Zavoljo važne stvari sem potoval dan in noč in sedaj ga sploh ne morem dobiti.«

Kraljevski tajnik je pogledal na svojo uro.

»Bojim se, da boste morali počakati še nekaj ur, gospod Nyman. Poprej seje pač še ne bo konec.«

»Kaj pa se tam notri sploh dogaja?«

»Ne vem, če sem upravičen že sedaj govoriti o tem.«

Knjigovodja se je spomnil na prijetno mesto, ki ga je kot tak imel pri milostni gospoj in gospodičnih hčerkah in zato se je drznil začeti s silno tveganim nagovorom.